

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Stefan Olsson

Begränsningen i avdragsrätten för ränta på vissa skulder

– Snurrt för kommuner?

Examensarbete
30 högskolepoäng

Handledare
Mats Tjernberg

Skatterätt

VT09

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Problemdiskussion	6
1.3 Syfte	7
1.4 Metod	7
1.5 Avgränsning	8
1.6 Disposition	9
2 RÄTTSLÄGET INNAN RÄNTEAVDRAGSBEGRÄNSNINGEN	10
2.1 Lagstiftning	10
2.1.1 Koncernbidrag	10
2.1.2 Ränteavdrag	11
2.1.3 Skatteflyktslagen	11
2.2 Praxis	12
2.2.1 Östersunds kommun, RÅ 2001 ref 79	12
2.2.2 Industrivärden-målen, RÅ 2007 84-85	14
2.3 Illustration av räntesnurra	16
2.3.1 Värdet av en räntesnurra	17
3 RÄNTEAVDRAGSBEGRÄNSNINGEN, SFS 2008:1343	19
4 PUBLIC CHOICE-TEORIN	22
5 ANALYS	24
5.1 Ränteavdragsbegränsningen	24
5.1.1 Vilka träffas av den nya lagstiftningen?	24
5.2 Begreppsdefinitioner & bevisning	26

5.2.1	Lån, förvärv och ränteutgifter	26
5.2.2	Undantag enligt tioprocentsregeln	27
5.2.3	Huvudsakligen affärsmässigt motiverat	28
5.3	Kommunernas situation	29
5.3.1	Ekonomiska dimensionen	29
5.3.2	Politiska dimensionen	30
6	SLUTSATS	32
	BILAGA 1	34
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	36
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	38

Summary

The background to this thesis is a specific type of tax planning, in the press referred to as *räntesnurror* (interest spins). Undertaking this sort of tax planning is made by acquisitions of companies or parts of companies within the organization, financed with internal loans. These loans will result in internal interest, which is financed with the acquired company's earnings. Hence all these actions will neutralize earnings with interest, no tax will be paid within the organization. Furthermore the claim can be transferred to another company, which could be situated in a tax paradise, resulting in no tax paid on the earnings from the interest income. The so called interest spins have been tried three times in the Administrative Supreme Court of Sweden, once in 2001 and twice in 2007, in all cases the tax planning organizations were not convicted. Thus the Swedish government did not suggest that this type of tax planning was aligned with the purpose of the tax legislation it created an investigation with the purpose to come up with new legislation in order to prevent the interest spins. The outcome was a new legislation, addressing the interest spins, which took effect from 1st January 2009.

The purpose of this thesis is to present the situation regarding interest spins, before and after the new legislation took effect. Additionally to an analysis of the new legislation I will also analyze if the new rules will have the intended effect. Hence one of the earlier precedent regarding interest spins concerns a municipality the purpose of this thesis will also be to analyze how the situation of the municipalities will be affected due to the new legislation. Furthermore, to get an understanding of why the situation might change for the municipalities and the reasons behind municipal tax planning, the situation will be analyzed with the public choice theory.

It is established in the analysis that the new legislation to a wide extent will have the intended effect. As of the municipalities the new legislation will have a negative impact on their economic results. This outcome will not be affected of the Swedish municipalities economic system (kommunal-ekonomiska utjämningsystemet) since the system only considers the taxation base of physical persons. More uncertain is the question of whether the intended effect of the new legislation is the most optimal effect in terms of society utilization maximization. Furthermore, the effect of the public choice theory on the decision of the elected people in the public sector will be presented. The result is that the individuals are acting in a way that they perceive will maximize their individual utility. These attempts to maximize the personal utility might take the form of advanced tax planning in order to deliver economic top results.

Sammanfattning

Bakgrunden till denna uppsats är ett skatteplaneringsförfarande som i press och av myndigheter har kallats *räntesnurror*. Förfarandet går ut på att förvärv av företag eller delägarrätter sker inom en koncern och finansieras med interna lån. Dessa lån ger upphov till interna räntor mellan företagen, ränteutgifterna i sin tur finansieras med de förvärvade företagets vinster. På detta sätt har man kunnat skapa fiktiva räntekostnader för att neutralisera vinster och slippa beskattning inom koncernen. I ytterlighetsfall har det varit möjligt att dessutom överlåta fordran, vilken genererar ränteintäkter, till ett företag beläget i ett skatteparadis och således sluppit beskattning någonstans i koncernen. Räntesnurrorna har prövats tre gånger i Regeringsrätten, första målet togs upp 2001 och utgången var att en kommun fick skatteplanerandet godkänt. De andra två målen, vilka avgjordes i slutet på 2007, avsåg samma företag, vilket använde sig av upplägget med räntesnurror. Skatteverket försökte i samtliga mål angripa skatteplaneringen med hjälp av skatteflyktslagen, men förlorade alla målen i Högsta Domstolen. Regeringen ansåg att denna typ av skatteupplägg inte var något som samstämde med beskattningsreglernas syfte utan tillsatte en utredning för att författa nya regler som skulle hindra förfarandet med räntesnurror. Resultatet blev en ny lagstiftning som trädde i kraft från 1 januari 2009.

Syftet med denna uppsats är att presentera rättsläget före samt efter den nya lagens ikraftträdande. Utöver en genomgång av den nya lagen är avsikten att även analysera om den kommer att få den effekt som är avsedd. Eftersom ett av de tidigare rättsfallen som behandlar räntesnurror omfattar en kommun är även syftet att se hur kommunernas situation förändras till följd av den nya lagen. För att även få en förståelse om varför kommunernas situation ändras, och de bakomliggande intentionerna hos dem med skatteplanerandet skall situationen analyseras med hjälp av public choice-teorin, vilken redogörs för i uppsatsen. Även det kommunalekonomiska utjämningsystemet berörs kort i uppsatsen i samband med analysen av hur kommunernas ekonomiska situation förändras till följd av den nya regleringen.

I analysen konstateras att lagen till stor del kommer att få avsedd effekt. Vad gäller kommunerna kommer den nya lagen att ha negativ påverkan på deras ekonomiska resultat. Ett utfall som inte påverkas av det kommunalekonomiska utjämningsystemet eftersom systemet endast tar hänsyn till fysiska personers skatteunderlag och inte företagens. Vad som dock är mer oklart är huruvida den avsedda effekten är den mest optimala i förhållande till den totala samhällsnyttan. Vidare presenteras hur besluten av de kommunanställda om att skatteplanera har påverkats i enlighet med public choice-teorin. Resultatet är att individerna handlar för att maximera sin egen nytta och därför har agerat på ett sätt som de tror maximerar sin nytta, vilket kan ta form av skatteplanerande för att leverera så bra ekonomiska resultat som möjligt.

Förord

Knappt fem år i Lund, 427,5 högskolepoäng, ett quratelår och några tusen koppar kaffe senare...

Med förevarande uppsats avslutar jag en era, en fantastisk period i universitetens huvudstad. Det är kanske inte alltid helt på egen hand jag har tagit mig igenom min tid här; vad gäller allt från att bli ledd hem på morgonkvisten efter någon grogg för mycket eller att få ta del av en sammanfattning på alldeles för mycket kurslitteratur. Således skulle jag med detta förord vilja passa på att tacka de som hjälpt mig på vägen, både vad det gäller denna uppsats såväl som hela min utbildning.

Först och främst vill jag tacka Mats Tjernberg för handledning under uppsatsens skrivande, men även för de trevliga diskussionerna under handledarmötena som kanske inte alltid varit till hundra procent fokuserade på uppsatsskrivande.

Från spridda delar av världen har även min kära familj bidragit, under hela min studietid, med allt annat än konkret studiehjälp. Dock har alla chanser att fly studerandet, som jag har fått, varit till stor nytta som kraftsamling inför stundande tentor och uppsatser. Stort tack riktar jag även till min flickvän Hedda, vars viktigaste bidrag till uppsatsen var en fantastisk picnickorg och några kalla öl som möjliggjorde en sista, viktig korrekturläsning i St. Hans backar en solig lördag.

Som jur kand är det även viktigt att friskriva sig från eventuella oklarheter i sina skrifter och att undvika att skaffa sig framtida ovänner genom att missa något eller någon. Jag väljer därför, likt han/hon som vinner sin första Oscar, att tacka ALLA fantastiska vänner och bekanta, från när och fjärran, som på något sätt haft en inblandning i min tid i Lund. Det har varit hur kul som helst, jag hoppas att alla som blir kvar bär vidare den studentikosa fanan och ser till att riva av en fantastisk karneval 2010 när det finns stor risk för återbesök av undertecknad från den kungliga hufvudstaden!

Stefan Olsson

Lund den 20 april 2009

Förkortningar

IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
KL	Kommunallag (1991:900)
LR	Länsrätten
Prop.	Proposition
RF	Regeringsformen (1974:152)
RÅ	Regeringsrättens Årsbok
SFS	Svensk Författningssamling
SOU	Statens Offentliga Utredningar

1 Inledning

I detta kapitel presenterar jag bakgrunden till ämnesvalet samt en mycket kort redogörelse för vad en räntesnurra är. Härfter följer en problematisering som leder till uppsatsens syfte. Avslutningsvis presenteras ett metodavsnitt och de avgränsningar jag gjort.

1.1 Bakgrund

Efter mycket debatterande¹ och ett förändrat lagförslag har förändringar gjorts avseende avdragsrätten på vissa ränteutgifter.² Regeringen har för avsikt att med den nya lagstiftningen förhindra företag att skatteplanera inom intressegemenskap genom så kallade räntesnurror. Upplägget innebär i korthet³ att en juridisk person säljer ett vinstgående dotterbolag till ett nyskapat bolag som ägs av samma juridiska person. Förvärvet finansieras med lån från den juridiska personen till det nyskapade bolaget. Lånet ger upphov till räntebetalningar från det nyskapade bolaget till den juridiska personen, räntebetalningarna täcks av koncernbidrag från det vinstgående dotterbolaget. Således beskattas vinsten i dotterbolaget hos den juridiska personen som ränteintäkt, och för det fall att den juridiska personen av någon anledning kan undgå beskattning av ränteintäkterna har en skattebesparing uppnåtts. I ett avgörande, RÅ 2001 ref 79, fastslogs att räntekostnader till följd koncerninterna bolagsförvärv ej var skatteflykt. I nämnda rättsfall var det en kommun som var inblandad som ägare till koncernen som genomförde ett koncerninternt förvärv, vilket ledde till interna räntekostnader som i sin tur ledde till minskad vinst och därmed lägre skatt. Skatteverket ogillade den i målet företagna skatteplaneringen och drev processer mot andra bolag med liknande koncernupplägg.⁴ Regeringsrätten fastslog dock i RÅ 2007 ref 84-85 att upplägget med så kallad räntesnurra ej var skatteflykt även om en kommun inte var inblandad som ägare. Skatteverket lade därmed ner de övriga processer som bedrevs mot andra bolag och har därefter varit delaktiga i utarbetandet av förslaget till den nya lagen.⁵ Den nya lagstiftningen som trädde i kraft 1 januari 2009 skall enligt Skatteverkets beräkningar inbringa ytterligare sju miljarder i skatteintäkter till staten.⁶ Lagförslaget utsattes för en hel del kritik, bland annat uttryckte Sveriges Kommuner och Landsting att:

*[...]lagstiftningen borde föregås av en konsekvensanalys och att tid finns för att göra en sådan på sedvanligt sätt vad gäller kommunsektorn. Förslaget skadar de kommunala internbankerna [...]*⁷

---

¹ Se bl.a. Hultqvist,; <http://di.se>, Sjöstrand; <http://dn.se>.

² Prop. 2008/09:65 s 1.

³ För en djupare analys av förfarandet hänvisas läsaren till stycke 2.3.

⁴ Intervju med anonym skatteexpert på Skatteverket, 2009-01-26.

⁵ Skatteverket <http://skatteverket.se>.

⁶ Prop. 2008/09:65 s 30.

⁷ Ibid s 33.

Under 2007 drevs 1535 bolag av kommuner med en omsättning på 144 Mkr och resultat på 7,6 Mkr.⁸ Att upplägget med räntesnurror tidigare har använts av kommuner bekräftas av en anonym, kommunanställd, skattejurist. Han bekräftar i en, av författaren företagen intervju, att den kommun han är anställd vid använder upplägget och han är övertygad om att flera andra kommuner gör likadant. Vidare påtalar han att han redan blivit erbjuden diverse olika nya skatteupplägg, i syfte att åstadkomma samma effekter som räntesnurror, av olika skattekonsulter. Att kommuner bedriver verksamheter i bolag är inte helt okontroversiellt. Enligt 2 kap, 7 § KL får kommuner driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen. Kommuners rätt att driva näringsverksamhet är även befast i praxis, i RÅ 1966 ref 7. Diverse skatteplaneringar som utförs med hjälp av koncerninterna överlåtelser och räntekostnader kanske inte står helt i linje med ovan nämnda lagrum. Å andra sidan kan argumenteras för att pengar som kan behållas i kommunen och inte betalas som skatt till staten borde mycket väl ligga i kommunmedlemmarnas intresse.

1.2 Problemdiskussion

Med den nya lagstiftningen vill regeringen, som ovan skrivet, komma tillrätta med viss, numera otillåten, skatteplanering. Mot bakgrund av de många börsnoterade bolag som kritiserar lagförslaget torde det inte råda något tvivel om att många av dem kommer att tvingas till större skattebetalningar framöver.⁹ Detta är ingen överraskande effekt utan helt i linje med de nya reglernas syfte. Vad som däremot förefaller outrett är hur kommuner träffas av den nya regleringen. En kommun som ej är skattepliktig som står som mottagare för räntebetalningar ger förvisso upphov till lägre skattebetalningar till staten, men skattemedlen behålls fortfarande i offentlig ägo hos kommunen. För det fall att kommunerna kommer att träffas av den nya lagstiftningen kan man ifrågasätta om syftet verkligen uppnås med regleringen. Det är inte säkerställt att det är optimalt för samhällsnyttan att staten tar hand om skattepengar jämfört med om de betalas till kommuner. Eventuellt kan viss prestige i att få bestämma vad pengarna skall användas till vara bakomliggande anledning till att kommunala bolag eventuellt omfattas av regleringen. Det kan ifrågasättas vad det är som driver de folkvalda både på kommunnivå samt på statlig nivå. Syftet med deras anställningar är inte att tävla om vem som lyckas ha de största inkomsterna i sin budget, utan hur man kan maximera samhällsnyttan utifrån de politiska val som folket har gjort. Avslutningsvis uppkommer även frågan om kommunernas ställning kommer att påverkas rent ekonomiskt eller förbli densamma med det kommunalekonomiska skatteutjämningsystemet som används i Sverige. Syftet med det kommunalekonomiska utjämningsystemet är att skapa likvärdiga

---

⁸ Statistiska centralbyrån <http://scb.se>.

⁹ Prop. 2008/09:65 s 33.

ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att kunna tillhandahålla likvärdig service oberoende av kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden.¹⁰ Dock är systemet baserat på den beskattningsbara inkomsten i kommunerna, det vill säga fysiska personers inkomstskatteunderlag. Eftersom bolag inte betalar någon kommunalskatt omfattas de inte av utjämningsystemet och det är lätt att inse att eventuella inkomstbortfall för kommuner på grund av förlorade möjligheter till skatteplanering inte kommer att resultera i större statliga bidrag via det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Mot bakgrund av att eventuella inkomstbortfall alltså inte ersätts av staten anser jag det viktigt att belysa dessa bortfall och dess storlek.

Utöver ovissheten för kommuner förefaller det vara ett antal olika begrepp som inte är helt preciserade i den nya lagstiftningen, inte heller i propositionen definieras dem.¹¹ Det finns därför anledning att analysera den nya regleringen för att försöka förutse hur en framtida tillämpning kommer att utföras. Ligger vagheten i olika begreppsdefinitioner att göra med transaktionernas natur och att man vill omfatta så många fall som möjligt? Att spåra räntebetalningar inom koncerner förefaller allt annat än enkelt, och det finns anledning att ifrågasätta om regleringen kommer lyckas att träffa avsedda transaktioner. Vid nya regleringar på komplicerade områden kommer det alltid vara ett problem att lyckas träffa vissa avsedda händelser. Det finns alltid en risk i att regleringen blir tandlös och utan verkan, varför det är av stort intresse att göra en mer ingående analys av begrepp och verkansområde för den nya lagstiftningen.

1.3 Syfte

Avsikten i förevarande uppsats är att presentera och analysera den nya lagstiftningen mot så kallade räntesnurror. Utöver den nya lagstiftningen skall även annan, på området, relevant lagstiftning samt viss bakgrund presenteras för att skapa förståelse om hur upplägg med räntesnurror kan se ut. Syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida den nya lagstiftningen får avsedd effekt eller ej. Visst fokus kommer att läggas vid kommunernas ställning före, respektive efter lagstiftningen samt peka på vad som kan vara anledningen till en eventuellt förändrad ställning.

1.4 Metod och material

Jag har för avsikt att till viss del använda mig av traditionell juridisk metod där jag studerar och analyserar praxis, doktrin, rättsfall och förarbeten. Avsikten är även att med redovisningstermer belysa vad skatteupplägg med

---

¹⁰ SOU 2003:88, s 43.

¹¹ Skattenytt 2008 nr 12, *Lagrådsremiss om ränteavdragsbegränsningar*.

så kallade räntesnurror får för effekt. Då ämnet är mycket nytt har inte någon litteratur på området författats ännu, varför Internet och intervjuer med, på området, insatta personer kommer att utgöra en stor del av källmaterialet. Läsaren skall vara medveten om att på grund av den känsliga karaktär skatteplanering har, bland annat i termer av *bad will*, har det varit mycket svårt att få respondenter att ställa upp på intervjuer. Resultatet av detta är att respondenterna i uppsatsen har bett att få vara anonyma.

För att få en koppling till ekonomi och samhällsnyttan, vilka kommer vara ämnen som analyseras kommer jag även att använda ekonomisk teori i uppsatsen. Teorin som kommer att användas till hjälp för analysen är *public choice-teorin*, vilken kommer att redogöras för i kapitel 4. Min ambition är att gå ett steg längre än att bara utföra en rättsutredning, och försöka analysera konsekvenser av den nya begränsningen av vissa ränteutgifter.

Mina intentioner är att presentera den materiella regleringen och den rent ekonomiska skillnaden i kommunernas ställning så objektivt som möjligt. Det kommer självfallet vara läsarens uppfattning som avgör om jag lever upp till de objektiva ambitioner jag har. För att skilja mina egna värderingar från rent deskriptiva avsnitt presenterar jag först den materiella regleringen och *public choice-teorin*. Härefter kommer jag att analysera rättsläget och ge min uppfattning om kommunernas ställning, denna analys kommer att innehålla mina egna värderingar och åsikter.

1.5 Avgränsning

Vid skatterättsliga problem som innefattar koncernbidrag uppstår ofta en diskussion kring vad koncernbidrag egentligen är, hur de skall redovisas, när man har rätt till att utföra dem etcetera. Jag har inte för avsikt att fördjupa mig i koncernbidragsreglerna utan förutsätter i uppsatsen att koncernbidragsrätt föreligger i de fall där koncernbidrag diskuteras. Någon klassificering av dem kommer inte heller att göras, utan jag beskriver endast situationer där koncernbidrag de facto utförs. Vad som även kommer lämnas utan en fördjupad analys är skatteflykt och skatteflyktslagen. Nämnda lag förekommer i praxis när Skatteverket försökt hindra skatteplanering och den kommer även att preciseras i förevarande uppsats. Syftet är dock endast att beskriva lagens omfattning och funktion i sammanhang med räntesnurror. Diskussioner kring rättssäkerhet och legalitetsprincipen lämnar jag därhän. Enär jag har avsikten att analysera konsekvenserna av den nya lagstiftningen, avgränsar jag mig, som ovan nämnt, i princip enbart till kommunernas ställning. För en analys av påverkan på företag i termer av deras värde och finansiering hänvisas till Andgren m.fl., vilka har analyserat de företagsekonomiska konsekvenserna av regleringen.¹²

---

¹² Andgren, Olsson & Richter, 2008.

1.6 Disposition

Jag har valt en disposition av uppsatsen där jag initialt presenterar rättsläget som det såg ut innan den nya lagstiftningen mot avdrag för vissa ränteutgifter stiftades. I denna del av uppsatsen kommer lagstiftning samt praxis presenteras. Därpå följer en genomgång av den nya lagstiftningen, till viss del understödd av propositionen till lagen för att kunna presentera syftet och tankegångarna bakom regleringen. För att kunna göra en analys av kommunernas situation presenterar jag därefter den nationalekonomiska teorin *Public Choice*. Efter dessa rent deskriptiva delar presenterar jag en analys med efterföljande slutsatser.

2 Rättsläget innan ränteavdragsbegränsningen

I detta kapitel kommer de materiella reglerna som möjliggjorde skatteupplägget med räntesnurror att presenteras. Först redogörs för lagstiftningen, följt av relevant praxis. Avslutningsvis skall en illustration av en räntesnurra presenteras för att ge läsaren en förståelse för de olika transaktioner som äger rum samt vilka ekonomiska följder det får.

2.1 Lagstiftning

Skatteupplägget som kallas för räntesnurror gjordes möjligt innan 1 januari 2009 framför allt med hjälp av två olika lagregler. Var och en för sig hade de inte gett de möjligheter som fanns innan den nya lagstiftningen trädde ikraft. Dessa två regleringar är koncernbidragsrätten och ränteavdragsrätten. Den i avsnittet sist presenterade lagstiftningen, skatteflyktslagen, var inte en förutsättning för att upplägget skulle vara möjligt utan en lagstiftning man lyckades undvika.

2.1.1 Koncernbidrag

Det första området som blir relevant att redogöra för är regleringen gällande koncernbidrag, denna står att finna i 35 kapitlet IL. Huvudregeln för koncernbidrag är att bidraget skall tas upp som en kostnad hos givaren och som intäkt hos mottagaren, givet att förutsättningarna för avdrag är uppfyllda. Definitionerna gällande vad koncern avser skiljer sig åt från det associationsrättsliga begreppet. Kapitlets andra paragraf stadgar att ett moderföretag skall vara ett företag¹³ som äger mer än 90 procent av andelarna i ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening, det ägda företaget kallas helägt dotterföretag. Ytterligare förutsättningar som måste föreligga enligt kapitlets tredje paragraf är bland annat att varken givaren eller mottagaren är ett investmentföretag eller ett företag som är undantaget beskattning i Sverige. Vidare måste både givaren och mottagaren öppet redovisa bidraget i självdeklarationen vid samma års taxering. Värt att nämna är även att det i princip inte finns några formkrav på hur koncernbidraget redovisas hos moder- respektive dotterbolaget. Det viktiga är att det redovisas.¹⁴ Rätten till avdragsgillt koncernbidrag omfattar även bidrag från ett helägt dotterföretag till ett annat, av samma moder, helägt

---

¹³ I begreppet företag inkluderas enligt IL kapitel 35, 2§ ett svenskt aktiebolag, en svensk ekonomisk förening, en svensk sparbank, ett svenskt ömsesidigt försäkringsföretag, en svensk stiftelse som inte omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kapitlet eller en svensk förening som inte omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kapitlet.

¹⁴ RÅ 1998 ref 6, RÅ 1999 ref 74.

dotterföretag. Syftet med regleringen är att neutralitet skall föreligga vid val av bolagsform, för det fall att ett aktiebolag startar verksamhet på ny ort, skall det ej spela någon roll huruvida bolaget gör det via filial eller ett dotterbolag. Resultatet av koncernbidraget blir således för en koncern att förlust som uppkommer i något av de helägda bolagen kan användas för att minska vinsten i något annat av de helägda bolagen, så kallad resultatutjämnning. I förarbetena till IL skrivs att syftet med koncernbidragen är att uppnå skattemässig likabehandling, oberoende av om ett företag är organiserat i filialform eller genom moder- och dotterbolag.¹⁵

2.1.2 Ränteavdrag

Reglerna om rätten för företag att göra avdrag för räntebetalningar går att utläsa i 16 kapitlet IL. Huvudregeln stadgar att ”*Utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad. Ränteutgifter och kapitalförluster ska dras av även om de inte är sådana utgifter.*”¹⁶ Att räntor får dras av som kostnader torde därmed inte vara något tvivel om, i propositionen till IL, prop. 1999/2000:2, har ingen av remissinstanserna något att tillägga gällande just möjligheterna till ränteavdrag i 16 kapitlets första paragraf.¹⁷ Som jag skrev i avgränsningen kommer det ej att utredas närmare vad som ryms inom begreppet *ränteutgift*.

2.1.3 Skatteflyktslagen

En lag mot skatteflykt infördes på prov 1981, utvidgades något 1983 och gällde rättshandlingar som företogs till och med 1992, men avskaffades sedan. Den återinfördes emellertid till att gälla rättshandlingar företagna efter 1 juli 1995, den har sedan dess reformerats och den nyaste versionen gäller från och med 1 januari 1998. I propositionen till den första versionen av lagen skrivs att som skatteflykt betecknas ofta alla förfaranden, där den skattskyldige på ett legalt sätt utnyttjar lagstiftningen för att erhålla skatteförmåner som ej var avsedda. På grund av att lagstiftaren, enligt propositionen, aldrig kan förutse alla dessa förfaranden, måste en mer allmän bestämmelse mot skatteflykt införas.¹⁸ Syftet med skatteflyktslagen är således att ta bort möjligheter att undgå beskattning med, var och en för sig, formellt korrekta handlingar. Lagen stadgar att vid taxeringen skall hänsyn ej tas till rättshandling, om den uppfyller de fyra rekvisiten som lagens 2§ innehåller:

1. *rättshandlingen ensam eller tillsammans med annan rättshandling, ingår i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige,*

---

¹⁵ Prop. 1999/2000:2 s 439 f.

¹⁶ IL 16 kap, 1 §.

¹⁷ Prop. 1999/2000:2 s 400.

¹⁸ Prop. 1980/81:17 s 12 ff.

2. *den skattskyldige direkt eller indirekt medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna,*
3. *skatteförmånen med hänsyn till omständigheterna kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet, och*
4. *en taxering på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgåts genom förfarandet*¹⁹

Utifrån rekvisiten går att utläsa att handlingar, som var och en för sig är civilrättsligt oantastliga, sammantaget kan vara oberättigade. Detta under förutsättning att handlingarna sammantaget ger skatteförmåner som lagstiftaren inte har avsett. Således är inte skatteflyktslagen tillämplig på transaktioner av rent kommersiella skäl. Vid tillämpningen av lagen skall hänsyn tas till i vilken mån den skattskyldige har medverkat i förfarandet och vilka skäl den skattskyldige haft för sitt handlande; ett visst handlande kan vara godkänt för en person men inte för en annan. Således måste försiktighet iakttas vid tolkningen av rättsfall på området. Vad som också bör uppmärksammas är att det ställs inget krav på att den skattskyldige själv skall ha företagit rättshandlingen eller rättshandlingarna. Med den indirekta medverkan som nämns som andra rekvisit åsyftas att den skattskyldige till exempel har uppburit förmånen via någon annan eller att den skattskyldige haft möjlighet till inflytande på den person som medverkat i rättshandlingen.²⁰ Tredje punkten har för avsikt att träffa transaktioner och/eller ageranden som ej har något kommersiellt syfte, utan som lagrummet säger, syftat till att ge en skatteförmån. Det fjärde och sista rekvisitet tar sikte på lagstiftningens syfte, då inte på exempelvis IL som helhet, utan på en viss reglering inom IL. I praxis har det visat sig svårt att uppfylla det fjärde rekvisitet, framför allt vad gäller förfarandet med räntesnurror (se nedan avsnitt 2.2 om praxis). Det kan över lag vara mycket svårt att bevisa att ett agerande har stridit mot lagstiftarens syfte, i synnerhet om det är flera olika lagar eller lagrum som i kombination har gett en skattemässig fördel.

2.2 Praxis

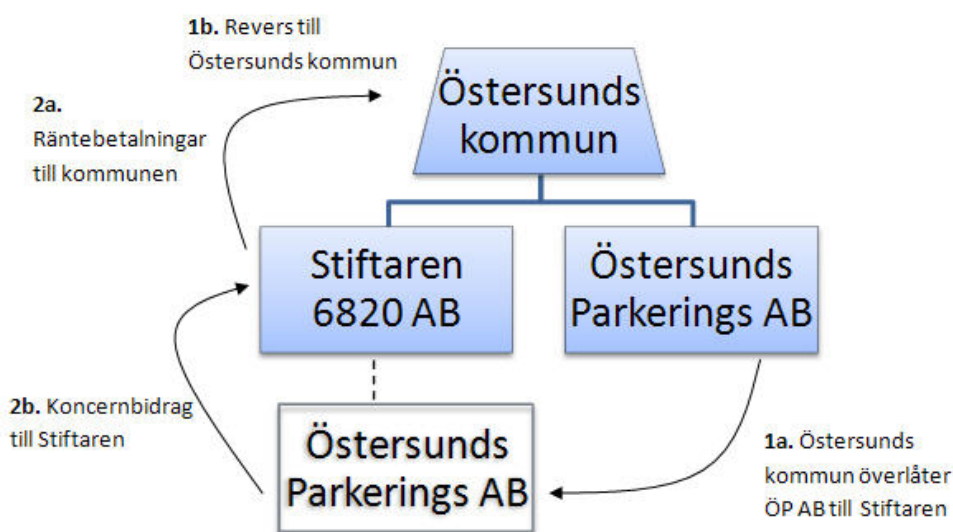
2.2.1 Östersunds kommun, RÅ 2001 ref 79

Bakgrunden till rättsfallet var en ansökan om ett förhandsbesked från Skatterättsnämnden, frågan framfördes av Stiftaren 6820 AB och Östersunds Parkerings AB. Förutsättningarna var som följer. Östersunds kommun, vilken ägde Stiftaren 6820 AB samt Parkerings AB, övervägde att bilda en aktiebolagsrättslig koncern och för marknadspris avyttra kommunens idag direktägda bolag till ett nybildat moderbolag, Stiftaren

¹⁹ Lag (1995:575) mot skatteflykt, 2§.

²⁰ Handledning för beskattning av inkomst vid 2008 års taxering, del I, s 169 ff.

6820 AB. Syftet med bildandet av koncernen var att få möjlighet att undanta vinst i dotterbolagen från beskattning med hjälp av koncernbidrag och ränteavdrag. (Då en kommun inte omfattas av reglerna i 35 kapitlet IL om koncernbidrag, som moderbolag²¹, kunde inte kommunen, som ej är skattepliktig, ta upp dotterbolagens vinster via koncernbidrag med avdragsrätt för dotterbolagen.) Överlåtelsen av kommunens bolag till moderbolaget Stiftaren 6820 AB skulle ske mot en revers till kommunen. Räntan på reversen skulle finansieras med Parkerings AB:s vinst, som via koncernbidrag slussades upp till moderbolaget Stiftaren 6820 AB. Räntekostnaden skulle därmed bli en avdragsgill kostnad för Stiftaren 6820 AB, och för det fall att kommunen skulle gå med vinst, skulle den ändå inte skatta eftersom kommuner inte är skattepliktiga. Slutligen skulle kommunen slussa ner pengar igen till Östersunds Parkerings AB igen via aktieägartillskott och därmed inte tas upp som inkomst av Parkerings AB. Tanken var att kommunen skulle få ta del av 100 % av vinsten i Östersunds Parkerings AB men inte skatta någonting. Därefter skulle 72 % av vinsten skickas till Stiftaren 6820 AB medan 28 % (motsvarande den dåvarande bolagsskatten) skulle behållas av kommunen, de 72 % skulle därefter via aktieägartillskott slutligen slussas ner till Östersunds Parkerings AB. Förfarandet illustreras i figur 1 nedan.

Figur 1, illustration av förfarandet i RÅ 2001 ref 79

Frågorna i förhandsbeskedet som Stiftaren 6820 AB och Östersunds Parkerings AB ville ha svar på var bland annat huruvida:

- Östersunds Parkerings AB skulle ha rätt till avdrag för koncernbidrag till Stiftaren 6820 AB med hela beloppet oaktat att 72 procent skulle återfås via aktieägartillskott minskat med eventuell utdelning som skulle ha utgått om koncernen inte bildats,

²¹ IL 35 kapitlet, 2§ om definition av moderföretag.

- Stiftaren 6820 AB skulle ha rätt till avdrag för den (marknadsmässiga) ränta som skulle utgå till kommunen,
- aktieägartillskottet som Östersunds kommun skulle lämna till Stiftaren 6820 AB var skattepliktig inkomst,
- aktieägartillskottet som Stiftaren 6820 AB skulle lämna till Östersunds Parkerings AB var skattepliktig inkomst, samt
- huruvida lagen (1995:575) mot skatteflykt skulle vara tillämplig på någon av frågorna ovan och i så fall, hur beskattningen skulle ske.

Skatterättsnämnden yttrade sig i ett förhandsbesked att Östersunds Parkerings AB skulle ha rätt till avdrag för koncernbidrag till Stiftaren 6820 AB, omständigheten att ett moderbolag lämnar aktietillskott till ett dotterbolag, samtidigt som dotterbolaget lämnar koncernbidrag till moderbolaget utgör inget hinder. Detta under förutsättning att en värdeöverföring motsvarande koncernbidraget sker. Vidare skrev nämnden i sitt yttrande att Stiftaren 6820 AB skulle ha rätt till avdrag för den ränta som betalas till Östersunds kommun samt att aktieägartillskottet från dels kommunen till Stiftaren 6820 AB och dels från Stiftaren 6820 AB till Östersunds Parkerings AB ej är en skattepliktig intäkt för någon av mottagarna. Svaret på frågan om huruvida skatteflyktslagen var tillämplig eller ej motiverades med ett resonemang kring de fyra rekvisiten i skatteflyktslagens 2§ (se ovan 2.1.3). Rekvisiten i punkterna 1-3 ansåg nämnden vara uppfyllda och den slutliga bedömningen var om man vid taxeringen kunde bortse från alla eller någon av rättshandlingarna med stöd av punkt 4 i lagrummet. Nämnden skrev att ”skatteeffekten väsentligen har ett sådant samband med Kommunens skattefrihet att villkoret i punkt 4 inte kan anses vara uppfyllt. Skatteflyktslagen är därför inte tillämplig på förfarandet.”²² Skatterättsnämndens förhandsbesked överklagades av Riksskatteverket till Regeringsrätten, där Riksskatteverket bland annat yrkade att Regeringsrätten skulle ändra svaret på fråga 6 (huruvida skatteflyktslagen var tillämplig eller ej) och förklara att skatteflyktslagen var tillämplig på förfarandet. Dock fastställde Regeringsrätten Skatterättsnämndens besked med en mindre ändring.²³

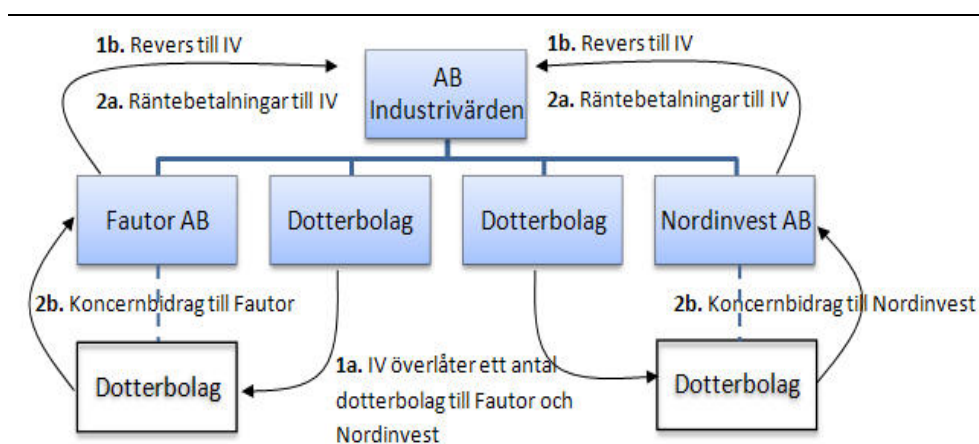
2.2.2 Industrivärden-målen, RÅ 2007 ref 84-85

Med Industrivärden-målen åsyftas RÅ 2007 ref 84 samt RÅ 2007 ref 85. I de båda målen var det varianter på räntesnurror som var föremål för Regeringsrättens prövning. I de båda fallen hade det börsnoterade investmentbolaget AB Industrivärden utfört en variant av räntesnurra som Skattemyndigheten i Stockholm ansåg vara felaktiga. Förutsättningarna var som följer. AB Industrivärden överlät i de båda fallen samtliga aktier i ett antal dotterbolag till två andra dotterbolag, Fautor och AB och Nordinvest AB, inom koncernen. Överlåtelseerna finansierades på samma sätt som i RÅ

²² RÅ 2001 ref 79, s 2.

²³ I Regeringsrättens dom gjordes en ändring, vilken förklarade att avdrag inte kan medges med högre belopp än det lämnade koncernbidraget, se s 3 i rättsfallet, RÅ 2001 ref 79.

2001 ref 79 med reverser till koncernägaren. I båda fallen uppstod räntekostnader hos de förvärvande bolagen till AB Industrivärden i och med att det bistått med finansiering till dotterbolagen. Räntekostnaderna som uppkom hos Fautor AB och Nordinvest AB, finansierades i sin tur med vinster från de förvärvade bolagens vinster genom skattefria koncernbidrag. På så sätt kunde vinsterna i dotterdotterbolagen föras upp till AB Industrivärden, vilket som investmentbolag inte omfattas av koncernbidragsreglerna i kapitel 35 IL. På grund av investmentbolagens något speciella skattesituation beskattades dessa vinster inte på samma sätt som de skulle göras om de uppkommit i dotterbolagen. Skatteverket påpekar i sin framställan i båda målen att ”Vidtagna rättshandlingar är måhända var för sig civilrättsligt oantastliga men har sammantaget gett skatteförmåner som framstår som klart oberättigade.”²⁴ Förfarandet illustreras i figur 2 nedan.

Figur 2, illustration av förfarandet i RÅ 2007 ref 84-85

Regeringsrättens svar i målen skiljer sig något åt. I RÅ 2007 ref 84 handlade det om transaktioner som företogs mellan 1991 och 1995. Regeringsrätten ansåg i målet inte att skatteflyktslagen var tillämplig då den trädde i kraft först 1995 och skriver i sin dom ”Lagrådet anförde för sin del att det torde vara av avgörande betydelse att den skatteskyldige på grund av ett åtagande före ikraftträdandet var rättsligen pliktig att företa rättshandlingen.”²⁵ Domstolen hade således inte anledning att pröva frågan om räntesnurrastred mot skatteflyktslagen. I det andra målet, RÅ 2007 ref 85 hade dock transaktionerna utförts mellan 1996 och 1998, det vill säga efter skatteflyktslagens ikraftträdande. Regeringsrätten skriver i sin dom att den i RÅ 2001 ref 79 har prövat frågan om skatteflyktslagen kunde tillämpas på ett liknande förfarande som det som är aktuellt i det förevarande målet. Domstolens bedömning i målet var att förhållandena i allt väsentligt överensstämde med dem som prövades i RÅ 2001 ref 79 och därmed bör bedömas på samma sätt som i rättsfallet. Följaktligen bedömde Regeringsrätten att AB Industrivärden inte gjort sig skyldiga till skatteflykt och att förfarandet var fullt tillåtet.

²⁴ RÅ 2007 ref 84, s 1 och RÅ 2007 ref 85 s 1.

²⁵ RÅ 2007 ref 84, s 4.

2.3 Illustration av räntesnurra

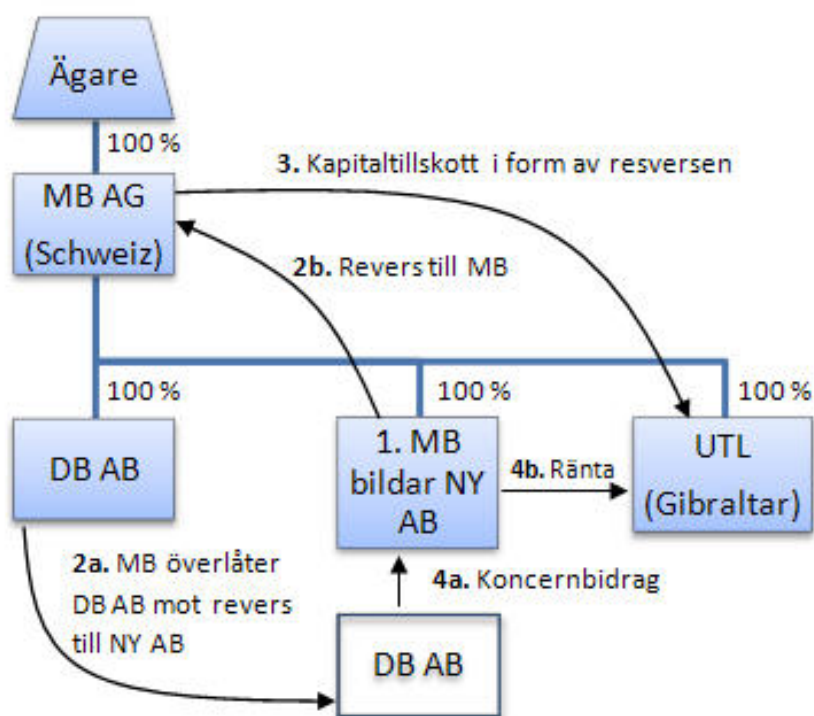
För att ge läsaren en illustration av hur ett upplägg med en räntesnurra kan se ut presenteras nedan i figur 3 en bild av vilka transaktioner som kan genomföras. Inspiration till exemplet är hämtat från Skatteverkets hemsida och är ett exempel på en typ av räntesnurra. Grundtanken med upplägget är att inom en koncern skapa räntekostnader som tas emot av en part som inte beskattas för motsvarande ränteintäkter. Genom detta förfarande kan företag som går med vinst belastas med räntekostnader som inte beskattas hos mottagaren, följaktligen beskattas inte vinsten hos någon part. Jag vill än en gång påminna läsaren om att nedan beskrivna förfarande är precis det som den nya lagstiftningen syftar till att hindra.

En koncern med ett utländskt moderbolag, MB AG, äger direkt eller indirekt ett svenskt rörelsedrivande bolag, DB AB. I givna situationen finns det ej möjlighet att med avdragsrätt ge koncernbidrag till moderbolaget, enligt 35 kapitlet IL då moderföretaget är ett utländskt företag som ej är skatteskyldigt i Sverige.²⁶ Ej heller kan koncernbidrag ges till ett annat dotterbolag, UTL, beläget i ett land med lägre eller ingen skatt (inte heller hade koncernbidrag kunnat lämnas även om skatten varit högre än i Sverige). Förutsättningen för ett sådant bidrag är att mottagaren beskattas för det i Sverige. Eftersom koncernbidrag eller felaktig prissättning ej kan användas för att minska resultatet i det vinstgivande bolaget kan följande transaktioner utföras i syfte att minska beskattningen:

1. MB AG bildar ett nytt svenskt aktiebolag, NY AB.
2. MB AG överlåter över 90 procent i DB AB för marknadsvärdet till NY AB, som vederlag erhåller MB AG en revers från NY AB, det är en viktig förutsättning att ägandet är tillräckligt stort för att möjliggöra koncernbidrag. Samtliga villkor, inklusive räntan, är marknadsmässiga.
3. MB AG lämnar reversen från NY AB till UTL som kapitaltillskott.
4. Kapitaltillskottet i form av reversen medför att NY AB betalar ränta till UTL enligt reversens villkor. Räntebetalningen från NY AB, vilken är avdragsgill enligt kapitel 16 IL, finansieras med, avdragsgilla koncernbidrag från DB AB till NY AB. Observera att eventuell vinst som uppstår hos UTL beskattas enligt skattereglerna i UTL:s hemland (alltså inte alls för det fall det rör sig om ett så kallat skatteparadis).

---

²⁶ Observera även att för det fall ägaren hade varit ett investmentföretag, vilket är fallet i RÅ 2007 ref. 84 och RÅ 2007 ref. 85, ej hade varit möjligt att ge koncernbidrag med avdragsrätt enligt IL 35 kapitlet 3§ p 1.

Figur 3, illustration av ett möjligt upplägg för att skapa en räntesnurra

2.3.1 Värdet av en räntesnurra

Det omedelbara värdet som uppstår vid ett upplägg med en räntesnurra är att vinsten inom ett visst bolag i en koncern blir skattefri. Idag är den statliga inkomstskatten (bolagsskatten i vardagligt tal) 26,3 procent, enligt 65 kap, 14 §, IL.²⁷ Denna procentsats kan generera ansevärd belopp för en koncern, eller till exempel en kommun som bedriver delar av sin verksamhet i bolagsform. Som exempel kan Linköpings kommun tas; Roland Larsson som är ledamot i kommunens ekonomiutskott säger att den nya lagstiftningen kommer att kosta kommunen mellan 80 och 100 miljoner kronor.²⁸ Detta innebär att en vinst på mellan 286 och 357 miljoner inte redovisas i det kommunägda bolaget utan slussas upp till kommunen via räntebetalningar.²⁹ Nämnade belopp kan sättas i relation till att Linköpings kommun 2007 gjorde ett resultat före extraordinära poster på 136 miljoner kronor samt har budgeterat för ett resultat på 4 miljoner kronor för 2008 respektive nollresultat för 2009. Det bör även påpekas att dessa budgetar är lagda innan den nya lagstiftningen trädde i kraft.³⁰ Kommunens verksamheter omsatte under 2007 cirka 7,1 miljarder kronor (cirka 11,8 miljarder kronor inklusive skatteintäkter). I kommunens verksamhet var under 2007 antalet anställda 7 843 stycken (inklusive deltidsanställda).³¹

²⁷ Samtidigt som den nya lagstiftningen om ränteavdragsbegränsningar antogs sänktes bolagsskatten från 28 till 26,3 procent.

²⁸ Uvegård; <http://linkopingstidning.se>.

²⁹ Beräknat på en bolagsskatt om 28 procent.

³⁰ Linköpings kommuns budget 2009, www.linkoping.se.

³¹ Linköpings kommuns årsredovisning 2007, www.linkoping.se.

Att åstadkomma ovan nämnda skattelättnad var tidigare mycket enkelt för kommunerna eftersom allt de behövde göra var att låta alla sina bolagsdrivna verksamheter vara ägda av ett moderföretag, till vilket man sedan lånade ut tillräckligt mycket pengar för att en marknadsmässig ränta på lånet skulle resultera i nollresultat inom koncernen. Ett indirekt värde som är mycket viktigt att komma ihåg är också möjligheten till resultatutjämning åt andra hållet också, som uppstår i och med förhållandet mellan bolagen som föreligger på grund av koncernstrukturen. Det vill säga att vända en förlust till en vinst med hjälp av koncernbidrag. En ytterlighet är till exempel att driva ett bolag som går med förlust, men med hjälp av koncernbidrag från ett bolag i en helt annan bransch undvika en konkurssituation. Detta är endast möjligt då till exempel en kommun inte står som ägare till flera bolag utan ett nyupprättat moderbolag.

3 Rän-teavdragsbegränsningen, SFS 2008:1343

I detta kapitel presenteras den nya lagstiftningen, lagtexten återfinns i Bilaga 1. Då den nya lagstiftningen är mycket komplicerad har jag för avsikt att presentera den i kronologisk ordning med ledning av propositionen. I stycke 5.1 nedan analyserar jag lagtexten och hoppas kunna belysa styrkor och svagheter med den.

Den nya regleringen om ränteavdragsbegränsning på vissa skulder återfinns i 24 kap, 10 a – 10 e §§, IL.³² I det första lagrummet, 24:10 a, presenteras en definition av begreppet *intressegemenskap*. Denna typ av gemenskap måste företag anses tillhöra för att den nya regleringen skall vara tillämplig. Med företag i intressegemenskap förstås att ett av företagen, direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande över det andra, eller att företagen står under i huvudsak samma ledning. Det stadgas även att med företag avses juridiska personer och svenska handelsbolag. I propositionen påpekas att även en kommun kan stå som ägare i en sådan intressegemenskap och omfattas av de nya reglerna, regeringen ser ingen anledning till varför kommunägda företag skulle behandlas annorlunda än privatägda. Fysiska personer bör enligt propositionen inte anses ingå i intressegemenskap med varandra, utan bara de direkt eller indirekt underliggande bolagen. Vad gäller begreppet ”under i huvudsak samma ledning” uttalar Sveriges advokatsamfund att detta är ett mycket vagt begrepp med oklar tolkning. Regeringen hävdar motsatsen och hänvisar till ett antal lagrum där samma uttryck använts tidigare.³³

Huvudregeln som sedan följer i 10 b § föreskriver att ett företag som ingår i en intressegemenskap (enligt definitionen ovan) inte får dra av ränteutgifter som avser en skuld till ett annat företag i intressegemenskapen, till den del skulden avser ett förvärv av en delägar rätt från ett företag som ingår i intressegemenskapen. Det framgår av propositionen att delägar rättigheter som utgör tillgångar i ett företag omfattas av regleringen. Gällande vilka utgifter som bör omfattas skrivs att med ränta avses en kostnad för en kredit, samt vissa andra betalningar som går under annan benämning. Förenklat innebär regleringen även att olika typer av lån från utomstående part även skall omfattas av 10 b § om den utomstående parten endast agerar som mellanhand. En sådan typ av transaktionskedja som alltså omfattas av huvudregeln är att företag A inom intressegemenskapen lånar pengar av företag U som är helt utomstående för förvärv av delägar rättigheter inom koncernen, om U i sin tur har lånat pengar av företag B i intressegemenskapen, det vill säga B:s pengar går direkt till A. Det går således inte att kringgå regleringen med hjälp av någon som agerar mellanhand. I propositionen skrivs att rena kringgåenden av den nya

---

³² För ytterligare analys av lagstiftningen hänvisas till SkatteNytt nr 12, 2008.

³³ Prop 2008/09:65 s 46-48.

regleringen i första hand bör kunna underkännas genom tillämpning av allmänna regler, och i andra hand bör rena kringgåenden kunna underkännas med stöd av skatteflyktslagen. Regleringen får ytterligare kritik vad gäller rättssäkerheten och hänvisningarna till skatteflyktslagen av Sveriges advokatsamfund, Skatteverket och LR i Västmanlands län. De påpekar godtyckligheten med lagstiftningen och den olämpligt stora tilltron till allmänna principer och anser att det vore lämpligare att lagstiftningen omfattar de identifierade kringgåendeförfarandena än att hänvisa till allmänna regler och skatteflyktslagen.³⁴ Lagrådet pekar vidare på den svåra uppgift som föreligger Skatteverket vad gäller att bevisa sambandet mellan skulden och förvärvet respektive mellan skulden, fordringen och förvärvet. Rådet menar att det blir en närmast oöverstigligt svår uppgift för Skatteverket att vederlägga en skattskyldigs påstående om att en ifrågasatt transaktion har företagits av affärsmässiga skäl. Rådet skriver i propositionen *”Den uppfinningsrikedom som ligger bakom de nu aktuella skatteuppläggna kommer med all sannolikhet att reducera eller till och med eliminera effekterna av de föreslagna bestämmelserna”*.³⁵ Regeringen menar dock att det i de flesta fall torde vara klart om en skuld avser ett förvärv av delägaraktier eller inte.³⁶

Avslutningsvis innehåller den nya regleringen två undantagsregler i 24:10 d, p 1-2. Anledningen till dessa undantag är att den nya lagstiftningen inte skall onödigt försvåra affärsmässigt motiverade transaktioner. Detta uppmärksammades genom remisskritiken som framfördes till följd av det första förslaget till ny lagstiftning som presenterades. Den första undantagsregeln syftar till att, från den nya regleringen, undanta de transaktioner där ränteinkomsten som internlånet ger upphov till beskattas med lägst 10 procent hos den slutliga mottagaren. Remissvar till lagstiftningen påpekar svårigheten i att avgöra beskattningen hos mottagaren av ränteutgiften, bland annat vad gäller företag som schablonbeskattas. Regeringen skriver att bedömningen av beskattningsnivån skall avgöras med ett hypotetiskt test. Detta test är tänkt att gå till på det sättet att hänsyn inte skall tas till överskott eller underskott i det mottagande företaget, utan frågan är hur ränteutgiften hade beskattats om det var den enda transaktionen i företaget. Ytterligare en oklarhet som tas upp i propositionen är uttrycket *”den som faktiskt har rätt till inkomsten”*. Regeringen skriver att uttrycken *”det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till ränteinkomsten”* och uttrycket *”beneficial owner”* skall motsvara varandra, trots att advokatsamfundet påpekar att det inte finns någon allmänt accepterad definition av det senare uttrycket. Syftet med formuleringen är att undvika slussning via företag som har en inkomstskatt över tio procent till ett bolag i ett skatteparadis. Regeringen förtydligar begreppet genom att påpeka att det inte räcker med att endast ha en formell rätt till inkomsten, utan företaget skall vara den verkliga ägaren som uppbär de ekonomiska fördelarna.³⁷ Undantagsregeln avslutas med stadgandet att om det företag

---

³⁴ Ibid s 50 ff.

³⁵ Ibid s 52.

³⁶ Ibid s 52.

³⁷ Ibid s 56 ff.

inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten har möjlighet att få avdrag för utdelning skall undantagsregeln inte tillämpas. För att den nya regleringen inte skall påverka företag som har rätt till avdrag för utdelning alltför negativt är lagstiftningen kompletterad med ytterligare en undantagsregel som ställer krav på affärsmässighet för att inte omfattas av ränteavdrags-begränsningarna. Detta andra undantag uttrycker att huvudregeln ej skall gälla om förvärvet och skulden huvudsakligen är affärsmässigt motiverade. Ett flertal remissinstanser ifrågasätter rekvisitet "huvudsakligen motiverade av affärsmässiga skäl", dels vad gäller innebörden av uttrycket och dels vad gäller bevisningen. Ett antal företag, bland andra Volvo, Skanska, SCA, Investor och Assa Abloy, anser att rekvisitet är oproportionerligt betungande. Framför allt vad gäller eventuella krav på dokumentation, kvantifieringar etc. Regeringen besvarar kritiken i propositionen med påpekandet att syftet med regleringen är att motverka vissa skatteupplägg som innebär att det svenska beskattningsunderlaget urholkas. För att detta syfte skall uppnås menar regeringen att rekvisitet är lämpligt.³⁸ Gällande kvantifieringen av "huvudsakligt" hänvisas till förarbetena till IL där huvudsakligt avses cirka 75 procent eller mer.³⁹

---

³⁸ Ibid 65 ff.

³⁹ Prop 1999/2000:2, del 1, s 502 f.

4 Public Choice-teorin

I detta kapitel presenteras Public Choice-teorin, teorin har sitt ursprung i studier av framför allt Duncan Black, James Buchanan och Gordon Tullock, deras tidiga arbeten på området företogs i mitten på 1900-talet. Jag kommer endast att presentera, de för uppsatsen, relevanta delarna av teorin. Med public choice-teorin hoppas jag, i analysen, till viss del kunna förklara varför kommunernas ställning påverkas av ränteavdragsbegränsningarna.

Innan jag redogör för teorin vill jag först påpeka att Public Choice är ett sätt att se den sociala verkligheten bland många andra. Syftet har emellertid inte varit att jämföra och utvärdera olika (national)ekonomiska teorier mot varandra, utan teorin är vald mot bakgrund av att den kan användas för att tolka förevarande situation. Traditionellt sett beskrivs en deltagare i det politiska spelet som någon som får fram folkets vilja och arbetar för samhällets och folkets bästa. När de beger sig in i politiken sätter de sin egen vilja åt sidan och gör sitt yttersta för folket. Detta traditionella synsätt är även i linje med den svenska grundlagen; ”all offentlig makt utgår från folket”⁴⁰ och ”Riksdagen är folkets främsta företrädare”⁴¹. Den så kallade *Public Choice-teorin* handlar i grund och botten om hur individer som deltar i det politiska spelet beter sig och agerar. Teorin skiljer mellan vad individerna säger att de gör och mellan hur individerna de facto agerar. James Buchanan definierar public choice som ”politics without romance”⁴².

Teorin utgår från begreppet nyttomaximering. Kort kan sägas att nyttomaximering innebär att alla individer agerar rationellt på ett sätt som de tror kommer att maximera deras nytta⁴³. Följande exempel avser att belysa rationell nyttomaximering.

Person A har under sin fritid två alternativ att välja mellan avseende hur han skall spendera sin tid. A kan välja att gå på bio eller teater. För de olika aktiviteterna upplever A nytta, men i olika mängd enligt tabellen nedan. Termen nyttopoäng används för att belysa relationen mellan nyttan.

Antal besök	Antal nyttopoäng per besök	
	Bio	Teater
1	14	7
2	10	5
3	6	2
4	4	1

---

⁴⁰ 1 kap, 1 §, RF.

⁴¹ 1 kap, 4 §, RF.

⁴² Library of Economics and Liberty <http://econlib.org>.

⁴³ Begreppet nytta är något vagt, men kan sägas vara ekonomins uttryck för välfärd eller välbefinnande.

A kommer att få störst nytta för att gå på bio, 14 poäng. När han/hon skall bestämma vilken aktivitet han/hon skall välja på sin fritid nästa gång erhålls emellertid endast 10 nyttopoäng för bio. Detta på grund av att ju fler gånger en person går på bio, ju mer kommer personen vara intresserad av att göra något annat. Vid det tredje valet kommer emellertid person A att välja att gå på teater eftersom 7 poäng från första teaterbesöket är högre än 6 poäng från tredje biobesöket.

Figur 4, illustration av rationellt nyttomaximerande

Public choice-teorin antar att alla personer, även de som deltar i det politiska spelet, drivs av denna nyttomaximering, och således i förlängningen av sina egna intressen. Detta innebär, enligt public choice-teorin att alla som röstar, lobbyister, propositionsförfattare med flera kommer att utföra dessa handlingar för att det skall gynna dem själva, det vill säga maximera deras nytta. Som exempel kan en person engagerad i kommunfullmäktige tas. Personen i fråga kommer enligt teorin inte att vara lika intresserad av att vidta en åtgärd som gynnar hela befolkningen i landet, utan mer intresserad av en åtgärd som kan gynna den lokala väljarkåren, för att kunna bli omvald. Syftet med att bli omvald är i förlängningen makt, pengar med mera som tros öka nyttan hos personen. Viktigt att notera är att olika personer har olika preferenser om vad som är deras nytta och inte. Public choice förklarar även varför de politiska partierna i dagens samhälle rör sig så mycket mot mitten av den politiska skalan, inte så mycket för att få igenom partiets politik, utan för att ha möjlighet att bli vald.

5 Analys

I detta kapitel skall det presenterade materialet analyseras med fokus på den nya lagstiftningen. Avsikten är att redogöra för vilka som kommer att omfattas av den nya regleringen samt vilka tillämpningsproblem som kan uppstå. Därefter skall en analys göras av varför och hur kommunernas ställning förändras till följd av den nya lagstiftningen. I den sistnämnda analysen skall knytas an till public choice-teorin.

5.1 Ränsteavdragsbegränsningen

Jag väljer att dela upp analysen av den nya lagstiftningen i tre delar, först skall utredas vilka som kommer att träffas av den nya regleringen. Vid denna utredning har jag inte för avsikt att fördjupa mig i begreppsdefinitioner, utan utgår från situationer där de olika rekvisiten är uppfyllda eller ej, oavsett tolkningsproblem. Därefter skall dessa, till viss del svärdefinierade begrepp diskuteras för att få en djupare förståelse för vilka eventuella problem som kan komma att uppstå vid tillämpning av de nya reglerna. Avslutningsvis har jag för avsikt att göra en jämförelse mellan kommunernas ställning före respektive efter den nya lagstiftningen.

5.1.1 Vilka träffas av den nya lagstiftningen?

Vid utredande av vilka som kommer att träffas av den nya lagstiftningen bör det initialt nämnas att uttrycket *intressegemenskap* är centralt. Det står uttryckligen i lagtexten att de räntebetalningar som ej medges avdrag för skall avse en skuld till ett företag (med företag avses juridisk person och svenska handelsbolag) i intressegemenskapen eller ett företag som agerar mellanhand för intressegemenskapen. Detta leder till att begreppet intressegemenskap måste definieras. I lagtexten återfinns, som ovan nämnt, en definition i 24 kap, 10 a §. Lagtexten ger två situationer när företag skall anses vara i intressegemenskap. Dels om ett företag direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande i det andra företaget, och dels om företagen står i huvudsak under samma ledning. Den första situationen bör troligen tolkas som att mer än femtio procents rösträtt i ett företag ger ett bestämmande inflytande. Vad gäller det indirekta ägandet tror jag att ett sådant kan bli betydligt svårare att bevisa för skattemyndigheten. I likhet med svårigheten att påvisa ekonomisk brottslighet över lag, blir det svårt att bevisa att ett företag har ett indirekt, bestämmande inflytande över något annat. Vad gäller den andra situationen anser jag att uttrycket ”står under i huvudsak samma ledning” är ett mycket oprecist uttryck. Det faktum att fysiska personer ej skall omfattas anser jag ger upphov till en relevant fråga: vad gäller då det rör sig om två makars bolag som de äger till hundra procent, var och en för sig? Dessa företag anser jag de facto stå under i huvudsak samma ledning. Det torde finnas ett

antal konstruktioner mellan närstående personer eller partners som kommer att skapa tolkningsproblem. Men mot bakgrund av att det i propositionen står att fysiska personer ej skall anses vara i intressegemenskap så borde sådana konstruktioner godtas. Eventuellt skulle sådana upplägg kunna motverkas med skatteflyktslagen, dock tror jag att det är relativt otroligt, mot bakgrund av hur de tidigare uppläggen med räntesnurror inte ansetts falla under kategorin skatteflykt.

Vänder man blicken från problemet med fysiska personer och granskar juridiska personer och företag torde det vara mer uppenbart vilka som träffas av regleringen. Mot bakgrund av den konkreta formuleringen i propositionen att kommuner kommer att omfattas bör det inte råda något tvivel om att kommunerna måste upphöra med de skatteupplägg som innefattar samma typer av transaktioner som RÅ 2001 ref 79. I och med att det i kommunernas fall inte är fråga om några företag som befinner sig i andra länder torde inte frågan uppkomma om huruvida tioprocentsregeln är tillämplig eller ej. Vad gäller rekvisitet om affärsmässigt motiv bakom förvärv, skuld och ränteutgifter finner jag det mycket otroligt att kommunernas bildande av holdingbolag kommer att ses som affärsmässigt motiverade. Då det ej heller faller det inom kommunernas syfte att bilda bolag i utlandet för att skatteplanera är det min uppfattning att kommunerna kommer att omfattas av den nya lagstiftningen.

Vad gäller juridiska personer som inte har rätt till avdrag för utdelning finns det anledning att tro att lagen kommer att få den avsedda effekten. Eftersom dessa juridiska personer kan använda sig av undantagen med tioprocentsregeln och affärsmässiga motiv tror jag att det framför allt blir rent skattesmitande företag som kommer att drabbas av den mer inskränkande lagstiftningen. Låt gå att flera företag kommer att fortsätta med olika typer av internbanker och slussande av likvida medel mellan sig med hjälp av räntesnurror, jag tror emellertid att de kommer att hålla sig inom jurisdiktioner över tio procent. Bland annat för att inte få negativ publicitet i pressen. Läger man därtill den ekonomiska vinningen så finns anledning att tro att möjligheten att skatta tio procent på sina vinster istället för 26,3 procent gör att det är värt att hålla sig inom länder med tillåtna skattesatser. Vad gäller undantaget med affärsmässiga motiv bakom transaktionerna tror jag att det gynnar seriösa företag, emedan mindre nogräknade aktörer får svårare att fortsätta med sina skatteupplägg i form av räntesnurror. Jag återkommer till tolknings- och bevisproblematik vad gäller rekvisitet huvudsakligt affärsmässigt motiverat längre ner i analysen. Störst problem med den nya lagstiftningen kommer som sagt de företag få som har skatteupplägg med slutliga räntemottagare i skatteparadis. Går man vidare ett steg är dock frågan huruvida de kommer att sluta skattefuska på grund av den nya lagstiftningen. Min uppfattning är att de som skatteplanerar genom att hitta kryphål i lagen, oavsett om det är tveksamma upplägg eller ej kommer inte att sluta med detta bara för att det senast upptäckta kryphålet har täckts igen. Jag påminner än en gång om Lagrådets uttalande i propositionen till reglerna om ränteavdragsbegränsningar: *”Den uppfinningsriktighet som ligger bakom de nu aktuella skatteuppläggen*

*kommer med all sannolikhet att reducera eller till och med eliminera effekterna av de föreslagna bestämmelserna”.*⁴⁴

Den sista typen av företag som kommer att begränsas i sin möjlighet att göra ränteavdrag är de företag som har möjlighet att få avdrag för lämnad utdelning. Dock endast i de fall då förvärvet och ränteutgifterna inte kan anses vara till övervägande del affärsmässigt motiverade. Det spelar ingen roll huruvida företaget som faktiskt har rätt till ränteinkomsten befinner sig i en stat med en, enligt den nya lagstiftningen, godkänd räntesats. Syftet med lagen är att förhindra att bland annat investmentföretag skall kunna göra skattefria utdelningar av obeskattade vinstmedel som härstammar från dotterbolag. Jag anser att lagstiftaren här varit mycket klar med regleringen och jag kan inte se att företag med avdragsrätt för utdelning kommer att kunna fortsätta med skatteupplägg i likhet med dem i RÅ 2007 ref 84-85.

För att sammanfatta ovan förda diskussion presenterar jag en lista över vilka typer av juridiska personer i ekonomisk intressegemenskap som med största sannolikhet kommer att träffas av den nya regleringen. Listan skall dock ej ses som uttömmande och det skall påpekas att om huvudsaklig affärsmässig motivering kan bevisas kan samtliga juridiska personer undantas från regleringen.

- Skattebefriade juridiska personer, till exempel kommuner
- Rent skattesmitande företag
- Företag med möjlighet till avdrag för lämnad utdelning
- Företag med lägre skattesats än tio procent hos räntemottagaren

5.2 Begreppsdefinitioner & bevisning

Den nya lagstiftningen innehåller ett antal olika begrepp som inte är helt otvetydiga, detta framgår bland annat av all den kritik som regleringen har fått utstå. Jag skall i detta avsnitt analysera de olika begrepp som jag uppfattar oklara och som kan vålla problem vid tillämpning. Problem som kan komma att uppstå vad gäller bevisning kommer att diskuteras under respektive rubrik för de olika definitionerna.

5.2.1 Lån, förvärv och ränteutgifter

Det torde inte råda oklarheter kring vad som avses med ett lån, eftersom dessa redovisas såväl i den löpande bokföringen som i balansräkningen är de förhållandevis lätta att identifiera. Vad gäller ränteutgifter avser detta utgifter kopplade till lånet, oavsett om de betalas direkt till långivaren eller en mellanhand. Vad som förefaller vara den stora svårigheten vad gäller lån och ränteutgifter är bevisning om hänförligheten mellan lån, ränteutgift och förvärvet. Det bör inte vara några svårigheter att bevisa att ett lån är

---

⁴⁴ Prop 2008/09:65, s 52.

hänförligt till ett förvärv om det normalt inte råder några skuldförhållanden mellan två företag. Dock uppstår stora problem om det förekommer ett stort antal ekonomiska transaktioner mellan företagen. Om det dessutom föreligger flera skuldförhållanden mellan två företag kan det bli mycket svårt att bevisa vilken ränteutgift som är hänförlig till vilket lån. Låt gå att det skall särredovisas, men min uppfattning är att räntepåslag kan göras på lån som inte är föremål för den nya lagstiftningen. Till exempel skulle ett moderföretag i ett skatteparadis kunna bedriva all sin verksamhet via ett svenskt dotterbolag som finansieras med flera olika lån från modern. Dottern kan härefter förvärva interna delägarrätter, finansierade med ett lån från modern. Ränteutgifterna från detta lån bör omfattas av den nya regleringen och således inte medges avdrag på. Modern kan dock utföra en räntehöjning på de tidigare lånen till dottern och det senaste "otillåtna" lånet beläggs med en mycket låg ränta. Resultatet skulle bli att den låga räntan på lånet för delägarrättsförvärvet ej skulle vara avdragsgill, dock skulle de övriga höjda räntorna vara det eftersom de ej avser förvärv av delägarrätter. Låt gå att skattekonserter troligen inte skulle föreslå ett sådant upplägg då det kan tyckas vara alltför långt ute i lagstiftningens gråzon. Dock är det fullt tänkbart att mindre nogräknade personer utnyttjar möjligheten. Det torde redan finnas ytterligare upplägg som är utarbetade för att skapa liknande skattemässiga fördelar för företagen som fanns tidigare genom räntesnurrorna. Min uppfattning är även att i de fall då företag inom en intressegemenskap utför flera ekonomiska transaktioner och har olika skuldförhållanden mellan sig kommer det vara extremt svårt för Skatteverket att bevisa sambandet mellan skuld, ränteutgift och förvärv. Det finns som bekant ingen begränsning i hur många skuldförhållanden som kan uppstå mellan företag. En typ av företag som torde skapa problem för bevisningen är investment- och riskkapitalbolag. Mot bakgrund av det ovan anförda samt att affärsidén hos dessa företag är att köpa och sälja andra företag uppstår det inom dessa koncerner flera interna skuldförhållanden samt ekonomiska transaktioner.

5.2.2 Undantag enligt tioprocentregeln

Det undantag från huvudregeln som stöds av den så kallade tioprocentregeln innehåller ett antal oklarheter. Den första frågan som uppkommer är hur beskattningen i en annan stat skall avgöras. Det torde finnas situationer när det inte är helt klart om ränteinkomster skall beskattas med mer eller mindre än tio procent. Som angivet ovan är regeringens tanke att ett hypotetiskt test skall utföras för att avgöra skattesatsen. Problem som kan tänkas uppstå är om företag schablonbeskattas. Till exempel kan schablonskattesatsen vara över tio procent för ett företag, men om det endast hade räntan som intäkt skulle företaget ha haft en lägre skattesats. Vidare kan oklarheter uppstå där mottagaren av ränteinkomsten befinner sig i en stat där skatt på olika sätt kan skjutas upp i framtiden, tidsaspekten är inget som behandlas i lagrummet. Det är inte helt klart hur det ser ut i alla situationer och jag anser att lagstiftaren borde ha utrett dessa situationer som kan uppstå och föreskrivit åtminstone i propositionen hur detta skulle lösas.

Utöver svårigheten att utröna vad den faktiska skattesatsen är på ränteinkomster i andra jurisdiktioner kan problem uppstå vid tolkningen och bevisningen av uttrycket ”den som faktiskt har rätt till inkomsten”. I propositionen står angivet att den som är ”beneficial owner” skall beskattas för inkomsten och anses ha rätt till inkomsten. Syftet är som ovan angivet att räntebetalningen inte skall slussas via företag som omfattas av tioprocentsregeln för att sedan slussas till skatteparadis. Jag tror att det åtminstone i praxis relativt snart kan uppstå en bedömning av vad som avses med ”beneficial owner”. Dock tror jag att det kommer att bli mycket svåra bevisfrågor för Skatteverket i fråga om var räntebetalningen till slut hamnar. Att följa en räntebetalning ”genom” flera olika företag i olika länder torde vara allt annat än lätt. Det kan röra sig om kedjelån i olika ledder inom en koncern och räntebetalningar på samma sätt. Ekonomiskt invecklade transaktioner är till sin art mycket svåra att följa och förklara. Min uppfattning är att Skatteverket kommer att få det mycket svårt med bevisningen i dessa frågor.

5.2.3 Huvudsakligen affärsmässigt motiverat

Lagstiftaren har med uttrycket ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” för avsikt att skapa en ”ventil” som gör att oavsett hur ränteinkomsterna beskattas hos den som faktiskt har rätt till inkomsten skall avdrag få göras för ränteutgifterna. Syftet med undantaget är att inte försvåra situationen för alla de företag som har skuldförhållanden som de facto är nödvändiga för verksamheten som bedrivs, det vill säga är affärsmässiga. Detta uttryck tror jag kommer att vålla tolknings- och bevisproblem. Jag ställer mig över huvudet taget mycket tveksam till en kvantifiering av affärsmässighet. Hur värderas sådan? Är det inte affärsmässigt att skatteplanera om möjligheten finns? Frågan kan ställas om en dålig affär är affärsmässigt motiverad, svaret torde inte vara helt klart. Enligt propositionen borde en kvantifiering vara tvungen eftersom företagen måste nå upp till 75 procents affärsmässighet i förvärven och skuldförhållandena. Jag tror att det kommer bli mycket svåra tolkningsfrågor vad avser affärsmässighet, inte minst mellan olika branscher och kulturer. Företagsstrukturer kan se olika ut i olika länder och omorganisationer som handlar om att anpassa sig till en ny kultur eller ett nytt land kanske inte ses som affärsmässiga ur Skatteverkets perspektiv. Begreppet ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” tror jag också, i likhet med de andra begreppen, kommer att vara svårt för Skatteverket att bevisa när det finns många skuldförhållanden och ekonomiska transaktioner mellan företag. Om Skatteverket i första läget kommer att få svårt att hänföra en skuld, ränta och förvärv till varandra, hur skall man då kunna göra en bedömning av om de är affärsmässigt motiverade? Begreppet kommer mer troligt att vara en fördel för företagen när upplägg med räntesnurror företas i framtiden. Innan uppläggen företas kommer troligen långa motiveringar att presenteras om varför skatteuppläggen är affärsmässigt motiverade.

5.3 Kommunernas situation

För att åstadkomma en klar struktur för analysen av kommunernas situation har jag valt att dela in den i två avsnitt, den ekonomiska dimensionen samt den politiska dimensionen. I det första avsnittet analyseras förändringen av den rent ekonomiska situationen för kommunerna. Detta följs upp med en analys om troliga anledningar till varför kommunerna har hamnat i en ny situation till följd av den nya regleringen, samt varför de utnyttjade möjligheterna i den gamla lagstiftningen till att skatteplanera.

5.3.1 Ekonomiska dimensionen

Mot bakgrund av RÅ 2001 ref 79, den refererade tidningsartikeln från Linköpings tidning i stycke 2.3.1 samt intervjuvären från en kommunanställd (återgivet i stycke 1) torde det inte råda några tvivel om att flertalet kommuner har utnyttjat den tidigare möjligheten att skatteplanera med hjälp av räntesnurror. Detta innebär att deras ekonomiska situation kommer att påverkas då möjligheten elimineras. Som angivet tidigare i analysen kommer kommuner att omfattas av den nya lagstiftningen, varför den tidigare skatteplaneringen inte kommer att få samma effekt som tidigare. En fråga som är relevant att analysera är om det försämrade resultatet till följd av den nya lagstiftningen balanseras upp av medel från det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Svaret på frågan är att den försämrade ekonomiska situationen inte hjälps upp av utjämningsystemet. Systemet har sin grund i privatpersoners inkomster och strukturella skillnader mellan kommuner. Då det i förevarande fall endast uppstår skillnader i vinster hos företag, som i detta fall blir högre och renderar i högre skatt, kommer ingen kompensation att utges. Inte heller påverkas de strukturella skillnaderna mellan kommunerna av att skatteplaneringsmöjligheter förändras. Går man ett steg längre i analysen finns viss anledning att tro att ett bolag som ej behöver skatta på vinsten har möjlighet att ha fler anställda. Om nu resultatet försämras kan anställda komma att sägas upp vilket i sin tur minskar kommunens beskattningsbara inkomst. Det finns dock inget som pekar på att denna minskning i beskattningsbar inkomst skulle stå i paritet till den minskning i vinst hos företagen. Det är lätt att se att de förlorade möjligheterna att skatteplanera för kommunerna troligen kommer att leda till stora budgetunderskott. I de tuffa tider som väntar i finanskrisens spår, med budgeterade nollresultat för kommuner, kommer minskade intäkter om cirka 100 miljoner att slå mycket hårt mot kommuner som är i liknande situation som Linköpings kommun. För Linköpings kommuns del innebär detta att besparingar måste göras på cirka 100 miljoner kronor för att inte verksamheten skall gå med förlust 2009. Således måste kommunens verksamheters utgifter minskas med ungefär 1,5 procent (100 miljoner kronor av 7,1 miljarder kronor). Detta kan vid en första anblick tyckas vara en låg siffra, men mot bakgrund av att kommunen under 2007 hade drygt 7800 anställda skulle en minskning av personal i samma procentuella utsträckning innebära att 117 personer skulle bli av med

sina arbeten. Lägg därtill utgifter som uppstår i form av sociala bidrag och minskade skatteintäkter för kommunen så kan det förstås att den nya lagstiftningen kommer att få betydande effekter för kommunerna.

Resultatet av att inte hela vinsten hålls kvar i kommunerna blir att pengarna betalas ut till staten. Således ökar de statliga intäkterna till följd av kommunernas minskade resultat och en ny fråga som uppkommer är hur dessa pengar kommer hanteras av staten. Om de betalas ut till kommunerna igen finns anledning att tro att de kommer att fördelas mellan samtliga kommuner i landet och inte endast mellan dem som har bedrivit vinstgående verksamheter och skatteplanerat. Oavsett hur pengarna fördelas kan konstateras att statens inflytande över hur den totala beskattningsbara inkomsten i landet skall fördelas ökar. Det finns givetvis vinnare och förlorare bland kommunerna på grund av den nya lagstiftningen mot ränteavdrag. Hur den omritade ekonomiska kartan för kommuner kommer att se ut får dock framtiden utvisa.

5.3.2 Politiska dimensionen

Den avslutande delen av analysen syftar till att svara på frågan om varför kommunerna har utnyttjat möjligheterna till skatteplanering i enlighet med den tidigare lagstiftningen på området. Vad som först kan konstateras är att oavsett om skatten behålls kvar i kommunen genom skatteplanering eller om den betalas upp till staten så befinner sig pengarna i offentlig sektor. Vad som borde vara folkvalda personers målsättning är att maximera samhällsnyttan, det vill säga göra så många medborgare i landet så lyckliga eller nöjda som möjligt. Detta anser jag uttrycks även, om än i andra termer, i RF i vår grundlag. Enligt nämnda grundlag utgår all offentlig makt från folket, vilka torde ha som mål att maximera sin nytta. Dock går det att med hjälp av public choice-teori förstå att det är inte alltid självklart för de som styr landet politiskt att maximera samhällsnyttan. Teorin påtalar, som i stycke 4 skrivet, att politikerna är innerst inne enskilda individer, precis som alla andra i samhället. De kommer att agera för att maximera sin egen nytta, eller åtminstone agera för att uppnå vad de *tror* kommer att maximera sin nytta. För en folkvald kommunpolitiker är fortsatt anställning på sin trygga arbetsplats troligen högt på agendan vad gäller nyttomaximering. En kommunpolitiker vet att han/hon har större chans att bli omvald om kommunens ekonomi går ihop och visar ett bra resultat. Det skall erinras att det är de kommunanställda som fattar de operationella besluten i den kommunala verksamheten, dock torde det stå klart att övergripande och avancerade beslut (såsom att bilda ett nytt bolag för att skapa en koncern i skatteplaneringssyfte) är beslut som tas av kommunfullmäktige. Sätter man dock den totala samhällsnyttan i hela landet som motpol till kommunens nytta går ekvationen enligt mig inte ihop. De kostnader (i termer av arbetstimmar, registrerade bolag etc.) som uppstår för att företa uppläggen med räntesnurror gör att mindre pengar finns kvar i den "offentliga kassan" i slutänden, i förhållande till om kommunerna hade betalat skatt direkt till staten. En fråga som bör uppmärksammas är skillnaden mellan det formella

beslutsfattandet och det faktiska. Det är inte min avsikt att utreda detta djupare i uppsatsen, men frågan om vem som de facto tar besluten i kommunerna är inte oväsentligt. Det är inte omöjligt att skattekonsulter säljer in olika upplägg med skatteplanering till kommuner och då till enskilda personer. Dessa personer kommer troligen att framställa långa utredningar i kommunfullmäktige som de ansvariga eventuellt inte orkar läsa igenom eller förstår på grund av dess invecklade teknikaliteter. I en sådan handlingskedja kan det påstås att det är personen som presenterar förslaget för kommunfullmäktige och eventuellt lovar stora ekonomiska vinster som tar beslutet. I enlighet med public choice-teorin finns det stor anledning att tro att de som skall besluta kommer att rösta för ett förslag som de tror kan försätta dem i en mer fördelaktig position inför nästkommande val. Detta syfte kan uppfyllas genom att till exempel leverera starka ekonomiska resultat inom kommunen.

Det finns även en andra sida av public choice-teorin och frågan om hur samhällsnyttan maximeras. Utslaget över hela landet är det inte omöjligt att de kommuner som skatteplanerar åstadkommer högre vinster i sin verksamhet, vilket gör att kommunerna kan sänka avgifterna för olika verksamheter inom kommunen. Det går inte att svara på om den sammanlagda nyttan av alla skatteupplägg överstiger nyttan av att skattemedel hamnar direkt hos staten (och därifrån kan fördelas till folket). Min uppfattning är att en sådan konsekvensanalys borde ha gjorts i större utsträckning vid förarbetet till lagstiftningen. Men om så är fallet borde lagstiftaren undanta kommuner från den nya lagstiftningen i syfte att maximera samhällsnyttan. Dock agerar även dessa personer i enlighet med public choice-teorin i sitt eget intresse och är måna om att få statsbudgeten att gå ihop. Ett sätt att uppnå detta är att se till att få in så stor del av skattebetalningarna som sker i landet, oavsett om det är bra för den totala samhällsnyttan eller ej. En upprätthållen statsbudget ökar ju sannolikt möjligheten för politikerna (lagstiftarna) att få sitta kvar vid makten (sina arbeten). Vad gäller politiska beslut i allmänhet skall jag avslutningsvis påpeka att dessa enligt public choice-teorin inte tas av grupper utan av individer. Utåt sett kan en grupp stå bakom ett beslut, men beslutet har de facto förhandlats fram baserat på vad individerna i gruppen anser kommer att maximera den individuella nyttan – enligt min mening inte helt i linje med 1 kap. 4 § RF; *Riksdagen är folkets främsta företrädare*.

6 Slutsats

I detta avslutande kapitel skall de slutsatser som jag kommit fram till i uppsatsen att presenteras.

Den nya lagstiftningen med ränteavdragsbegränsningen för räntor på vissa skulder har i uppsatsen analyserats och slutsatser om den nya lagstiftningen är som följer. Räntor på skulder som avser interna andelsförvärv inom ekonomiska intressegemenskaper kommer ej att medges avdrag för om de inte kan motiveras affärsmässigt eller om inte den slutliga mottagaren av räntebetalningen beskattas med lägst tio procent på räntebetalningen. Syftet är att fiktiva skuldförhållanden ej skall uppstå inom intressegemenskaper i syfte att undandra vinster från beskattning med hjälp av fiktiva räntekostnader. Min uppfattning är att lagen kommer att träffa skattebefriade juridiska personer, företag med möjlighet till avdrag för lämnad utdelning, företag med lägre räntesats än tio procent hos räntemottagaren samt rent skattesmitande företag. Detta motsvarar till stor del vad utredningen bakom lagen presenterar, investmentbolag och kommuner skall till exempel inte kunna utnyttja sina speciella skattesituationer till att undanhålla vinster för beskattning. Således tror jag att lagstiftaren till stor del lyckas med att förbjuda förfarandet med räntesnurror, vad jag dock saknar är en mer djupgående konsekvensanalys av hur samhällsnyttan påverkas i och med att kommuner omfattas av den nya lagstiftningen. Det finns ingen diskussion om huruvida de administrativa kostnaderna ökar för att slussa pengar från kommuner till statskassan och därefter dela ut dem till olika intressen. Eventuellt hade samhället i stort tjänat mer på att kommunerna hade behållit skatten på vinsterna i sina bolag och kunnat använda dem lokalt. Ju högre upp i vår offentliga organisation pengar skall slussas, ju större anledning finns det att tro att en trög byråkrati med många administrativa tjänster åter upp delar av pengarna. Konstateras kan även att det i den nya lagstiftningen finns ett antal tveksamma begrepp som framtidens tillämpning av lagen kommer att definiera. I dagsläget anser jag att det finns mycket osäkerhet kring lagen och dess oprecisa begrepp. På grund av osäkerheten tycker jag att det finns anledning att ifrågasätta om lagen får avsedd effekt, osäkerhet främjar inte direkt rättssäkerheten i vårt samhälle.

För de kommuner som har använt sig av upplägget med räntesnurror kommer den nya lagstiftningen att få omfattande konsekvenser. Sett till den ekonomiska situationen presenterar jag ett fall i analysen där Linköpings kommun används som exempel. Kommunen kommer att förlora inkomster om cirka 100 miljoner kronor vilket troligen kommer att leda till omfattande besparingsprogram. I antal tjänster vid kommunen innebär det att över hundra jobb kan gå förlorade. Detta skeende är troligen inte helt i linje med syftet bakom lagstiftningen. Det skall även erinras att det kommunalekonomiska skatteutjämnningssystemet inte på något sätt kommer att bära upp dessa, för kommunerna, minskade intäkter. Jag vill även påpeka att i fallet med kommuner som använder sig av räntesnurror stannar de

ickebeskattade vinstmedlen hos de kommunala bolagen de facto kvar i offentlig sektor. Inom privatägda koncerner har syftet varit att behålla vinster i egen ägo, medan kommunerna endast "flyttar" pengar från statlig till kommunal sektor. Avslutningsvis konstateras, med hjälp av public choice-teorin, att anledningen till att kommunerna har valt att använda sig av avancerade skatteplaneringssystem som räntesnurror är de folkvalda representanternas intresse av att bli omvald i framtiden. Den individuella nyttomaximeringen sätts framför hela samhällets nyttomaximering och fokus läggs på att bli omvald, vilket kan uppnås genom att till exempel leverera starka ekonomiska resultat. Samma individuella nyttomaximering, men hos de statligt folkvalda, kan mycket väl vara anledningen till att man inte har valt att undanta kommuner från den nya lagstiftningen.

Bilaga 1

Utdrag ur svensk författningssamling, SFS 2008:1343, Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

---

24 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpning i inkomstslaget näringsverksamhet av vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital i 2 och 3 §§,
- partiell fission i 3 a §,
- kapitalrabatt på optionslån i 4 §,
- avdragsrätt för ränta på vinstandelslån i 5–10 §§,
- begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder i 10 a–10 e §§,
- avdrag för lämnad utdelning i 11 §, och
- skattefria utdelningar i 12–22 §§.

En bestämmelse om skattefrihet för utdelning från privatbostadsföretag finns i 15 kap. 4 §.

Bestämmelser om i vilken utsträckning ersättningar i form av livränta och liknande utbetalningar för avyttrade tillgångar räknas som ränta finns i 44 kap. 35 och 37–39 §§.

Begränsningar i avdragsrätten för ränta på vissa skulder

Definition av företag i intressegemenskap

10 a §

Företag ska vid tillämpning av 10 b–10 e §§ anses vara i *intressegemenskap* med varandra om

1. ett av företagen, direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande i det andra företaget, eller
2. företagen står under i huvudsak gemensam ledning.

Med företag avses i första stycket och i 10 b–10 e §§ juridiska personer och svenska handelsbolag.

Huvudregler

10 b §

Ett företag som ingår i en intressegemenskap får inte – om inte annat följer av 10 d § – dra av ränteutgifter avseende en skuld till ett företag i intressegemenskapen, till den del skulden avser ett förvärv av en delägarrätt från ett företag som ingår i intressegemenskapen.

Om en tillfällig skuld till ett företag som inte ingår i intressegemenskapen ersätts av en skuld till ett företag i intressegemenskapen, ska första stycket tillämpas på den sistnämnda skulden om bestämmelsen hade varit tillämplig på den förstnämnda skulden, för det fall det företaget hade ingått i intressegemenskapen.

10 c §

Bestämmelsen i 10 b § första stycket tillämpas också – om inte annat följer av 10 e § – på en skuld till ett företag som inte ingår i intressegemenskapen, till den del ett företag i intressegemenskapen har en fordran på det förstnämnda företaget, eller på ett företag som är i intressegemenskap med det förstnämnda företaget, såvida skulden kan anses ha samband med denna fordran och avser förvärv av en delägarrätt från ett företag som ingår i intressegemenskapen.

Kompletteringsregler

10 d §

Ränteutgifter avseende sådana skulder som avses i 10 b § ska dras av om någon av följande förutsättningar är uppfyllda.

1. Inkomsten som motsvarar ränteutgiften skulle ha beskattats med minst 10 procent enligt lagstiftningen i den stat där det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten hör hemma, om företaget bara skulle ha haft den inkomsten.
2. Såväl förvärvet som den skuld som ligger till grund för ränteutgifterna är huvudsakligen affärsmässigt motiverade.

Om det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten har möjlighet att få avdrag för utdelning får första stycket 1 inte tillämpas, om Skatteverket kan visa att såväl förvärvet som den skuld som ligger till grund för ränteutgifter till övervägande del inte är affärsmässigt motiverade.

10 e §

Ränteutgifter avseende sådana skulder som avses i 10 c § ska dras av om någon av följande förutsättningar är uppfyllda.

1. Ett företag som har en sådan fordran som avses i 10 c § beskattas för den inkomst som har samband med denna fordran i enlighet med vad som sägs i 10 d § första stycket 1.
2. Såväl förvärvet som den skuld som ligger till grund för ränteutgifterna är huvudsakligen affärsmässigt motiverade.

Om ett företag som avses i första stycket 1 har möjlighet att få avdrag för utdelning ska 10 d § andra stycket tillämpas på motsvarande sätt.

Käll- och litteraturförteckning

Akademiska publikationer

Andgren J., Olsson S. & Richter C, (2008) *Lagstiftandet mot räntesnurror – försämrade förutsättningar för internationella koncerner?*, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet

Elektroniska källor

Dagens Industri, *DEBATT: Svårt hitta bra regler mot räntesnurror*, Hultqvist, Anders
<https://di.se/Nyheter/?page=/Avdelningar/Artikel.aspx%3Fmobious%3Dy%26sectionid%3Ddinapengar%26menusection%3Ddinapengar%3Bdinapengaryheter%26articleid%3D2008%255C08%255C21%255C296874>,
2009-01-26

Dagens Nyheter, *Räntesnurror inte bra ens för näringslivet*, Sjöstrand, Mats
<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=572&a=818381>, 2009-01-26

Library of Economics and Liberty,
<http://www.econlib.org/library/Enc/PublicChoice.html>, 2009-01-29

Linköpings kommuns budget 2008,
<http://www.linkoping.se/InformationOm/Ekonomi/budget/budget08.htm>,
2009-03-10

Linköpings kommuns årsredovisning 2007,
<http://www.linkoping.se/InformationOm/Ekonomi/arsredovisning/arsredovisning2007.htm>, 2009-03-10

Linköpings Tidning, *Kommunalråd vill lägga ned Stadshus AB*, Uvegård, Kenneth
<http://www.linkopingstidning.se/article/articleview/7440/1/1>, 2009-01-28

SCB, *Diverse ekonomiska uppgifter för kommunägda företag år 2007*,
http://www.scb.se/templates/tableOrChart_220669.asp, 2009-01-26

Skatteverket, *Räntesnurror*,
<http://www.skatteverket.se/skatter/skatteupplagg/rantesnurror.4.3dfca4f410f4fc63c8680009710.html>, 2009-01-26

Intervjuer

Anonym; *skatteexpert*, Skatteverket, 2009-01-26

Anonym; *kommunalanställd*, 2009-01-26

Offentligt tryck

Lagstiftning

Inkomstskattelag (1999:1229)

Kommunallag (1991:900)

Lag (2008:1343) om ändring i inkomstskattelagen

Lag (1995:575) mot skatteflykt

Regeringsformen (1974:152)

Propositioner

Proposition 2008/09:65, med förslag till sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder för företag

Proposition 1999/2000:2, med förslag till en ny inkomstskattelag

Proposition 1980/81:17, med förslag till lag mot skatteflykt m.m.

Skatteverkets publikationer

Handledning för beskattning av inkomst vid 2008 års taxering

Utredningar

SOU 2003:88

Tidskrifter

SkatteNytt, nr 12, 2008, Tivéus Ulf, *Lagrådsremiss om ränteavdragsbestämmelser*

Rättsfallsförteckning

RÅ 2007 ref 85

RÅ 2007 ref 84

RÅ 2001 ref 79

RÅ 1999 ref 74

RÅ 1998 ref 6

RÅ 1966 ref 7